

Walter Nigg

*Neinápadná
svätica*

Kláštor Panny Márie Pomocnice, Bühl (Nemecko)

Nihil obstat

č. 141/2011

Mons. ThDr. Marián Bublinc, PhD.
generálny vikár Banskobystrickej diecézy

Mons. ThLic. Jozef Štrba
biskupský vikár pre IZŽRISISAŽ
Banská Bystrica, 17. 3. 2011

Imprimatur

č. 142/2011

Mons. Rudolf Baláž
diecézny banskobystrický biskup
Banská Bystrica, 17. 3. 2011

© *Postulazione M.A.M., Rim 2011*

ISBN 978-80-89536-04-7

EAN 9788089536047

Postulátor kauzy procesu blahorečenia matky Alfonzy Márie Eppingerovej P. Ferrante, CSsR, (1962-1986) píše o tejto publikácii matke Márii Vianey, generálnej predstavenej v Oberbronne:

„Životopisnú črtu vašej zakladateľky som dal prečítať jednému z našich pátrov v Nemecku, ktorý je veľmi zbehlý v teológii a v histórii. Podľa neho je táto publikácia pozitívnym prínosom, lebo dôstojne vyzdvihuje Božiu služobnicu a poukazuje na jej dielo, ktoré si zaslúži, aby bolo publikované a medzi veriacimi rozširované. S najlepším vedomím a svedomím môžem povedať, že táto životopisná črta tvorí pozitívny prvok a že týmto povest' svätosti matky Alfonzy Márie Eppingerovej potvrdzuje aj protestant.“

Či nie je riadením Božej Prozreteľnosti, že protestant opisuje život tej, ktorá po založení kongregácie medzi prvými poskytla pomoc práve chorému protestantovi? Cirkev prežíva intenzívnu fázu ekumenického života a naša kongregácia nemôže byť v tom výnimkou. Cestu nám ukazuje aj Walter Nigg a pritom si pomáha osobnosťou matky Alfonzy Márie, po stopách ktorej, ako sám hovorí, „ste sa rozhodli verne kráčať. Je to cesta evanjelia. Neopakovateľnosť vašej kongregácie je práve v tom, že je upriamená na stred: týmto stredom je evanjelium a v jeho strede stojí Kristus. Stredobodom charizmy matky Alfonzy Márie je teda Kristus. Je to nádherne takto čítať evanjelium!“

I

Z pokojne plynúcich dejín o živote Alžbety Eppingerovej chceme uviesť udalosti, ktoré sú hodné toho, aby sme sa nad nimi zamysleli. V mladých rokoch bolo toto nenápadné dievča často choré a prijímalo pritom veľa návštevníkov, často až 80 osôb v priebehu jedného dňa. Mnohých prilákali šíriace sa chýry o mladej žene, iní túžili počuť objasňujúce slovo o vlastnej budúcnosti.

Preto má táto udalosť význam znamenia: Alžbeta Eppingerová totiž neprichádza ľuďom v ústrety; ani neoplýva žiadnym prít'azlivým vystupovaním, ktoré by iných priťahovalo, ani aby im padala do náručia. Skôr je potrebné sa vzchopiť a prísť k nej, pretože ináč by nedošlo k žiadnemu hlbšiemu stretnutiu.

Keď chceme správne porozumieť znameniam, neostáva nám potom nič iné, než v duchu putovať do Niederbronnu. Nebude to však žiadna organizovaná púť autom sprevádzaná hudbou z rádia ako sa to dnes robí. Vedome chceme odhliadnuť od výstredného správania a necháme sa osloviť iba želaním nadobudnúť obraz o vnútornej kráse Alžbety Eppingerovej. Obraz, ktorý sa v nás vynorí ako živý a pomôže nám vytvoriť si osobný vzťah k zakladateľke.

Avšak takejto púti „v duchu“ stojí v ceste hneď niekoľko prekážok. Ani pre moderného človeka a ani pre dnešnú mladú sestru nebude ľahké nájsť prístup k Alžbete Eppingerovej. Úprimne si priznajme, že pre hlbšie pochopenie jej existencie musíme najprv prekonať niekoľko úskalí.

Doposiaľ zachované obrazy, na ktorých je znázor-
nená Alžbeta Eppingerová, akoby nemali v sebe nič príťaž-
livé. Maľba chorej na lôžku v Kláštoríku je bez akých-
koľvek umeleckých nárokov a neskôr nakreslené portréty
sú strojené a štylizované. Ani samotné fotografie nie sú
uspokojivé, nakoľko Alžbeta Eppingerová nebola
fotogenická a fotografické aparáty jej doby neboli ešte
zdokonalené. V každom prípade tieto jej obrazy dnešného
pozorovateľa neoslovujú, nenechá sa nimi fascinovať a ani
im nevenuje pozornosť.

Rovnako aj biografie o Alžbete Eppingerovej nám
poskytujú nedostatočný obraz. Boli zostavené podľa príliš
všedne zaužívanej schémy a dnes už strácajú akúkoľvek
príťažlivú silu. V tónoch zbožného povznesenia sa píše:

„Už vo veku troch rokov prejavovala Alžbeta
Eppingerová mimoriadneho ducha viery. Pre štvorročnú
znamenalo modliť sa viac ako všetko ostatné. Ako šesť-
ročná sa bez prestania zamestnávala myšlienkami na Boha
a jej detská duša si už uvedomovala tajomstvo kríža.“

Ako tomu máme porozumieť my, ktorí sme sa v det-
ských rokoch radšej hrali s bábikami a šantili s rovesníkmi?
Táto skutočnosť sa trochu cudzo dotýka nášho priro-
dzeného chápania a nezodpovedá našej vlastnej skúsenosti,
keď sa v súvislosti s týmto dievčaťom nehovorí o žiadnej
detskej neslušnosti či nezbednosti.

Mimochodom myslíme na dodatočné úpravy. Prík-
ladné deti, ktoré priam prekypujú neustálou dobrotou,
vyvolávajú v nás skôr povzdych než obdiv. Samopašník
je predsa len milší, pretože mladé sestry majú pocit, že ako
dievčatá nepozerali iba ony horlivo do zrkadla, ale že aj ich

zakladateľka nebola vo svojich dievčenských rokoch uchránená od márnivosti.

Kvôli tomuto príliš naškrobenému obrazu nás najbližšie nebudú v Niederbronne srdečne vítať a ani sa nám nepodarí vytvoriť bližší vzťah k Alžbete Eppingerovej. Na prvý pohľad nezodpovedá ideálu, ktorý si ako skrytú túžbu nesieme v srdci. Hlboká roklina je medzi ňou, ženou devätnásteho storočia a nami, ktorí vidíme svet očami dvadsiateho storočia. Avšak sotva bude možné preklenúť túto odlišnosť pri prvom rozbehu. Cítíme vnútorné odmietanie, až akúsi averziu a keby sme o tom otvorene nehovorili, nepozorovane by sme zradili pravdivosť. Nebolo by lepšie tvárou v tvár týmto kopiacim sa duševným prekážkam zrieknuť sa radšej plánovanej duchovnej púte do Niederbronnu?

Táto otázka je na mieste. Zdá sa nám, že náš štart v tejto prítomnej chvíli je vedený hviezdou, ktorá nám nepraje. A predsa, spomínané rozpaky nemusia byť smerodajné. Vymenované ťažkosti totiž majú prinajmenšom dvojaký význam.

Prvá interpretácia vychádza z otázky, či nepatrná prítlačivá sila Alžbety Eppingerovej je symptómom toho, že jej pôsobenie a činnosť sa mohli rozvíjať iba v minulom storočí a dnes je už ako ideál prekonaná? Predsa len nemôžeme prehliadnuť, že všetko to, čo raz malo vysoký kurz a ľudí veľmi zamestnávalo, je pre súčasné chápanie života často už nenávratne minulosťou. Kto ešte sníva v našej dobe o básnikovi Geiblovi, ktorý v poslednom storočí vedel oduševniť mnohých, avšak dnes jeho verše v nás vyvolávajú skôr súcitný smiech?

Ako je to však so zakladateľkou niederbronnských sestier? Túto otázku si musíme položiť, pretože práve v náboženskej oblasti nemôžeme iba bezmyšlienkovite preberať postavy a kruhy, ináč bude tradícia iba holým, mŕtvym zvykom namiesto živého impulzu.

Avšak zablokovaný prístup k Alžbete Eppingerovej má ešte aj iný význam. Niekedy v živote jednotlivých kresťanov sa ťažko znášajú obdobia sucha, keď sa každá meditácia, každá modlitba, každý vzlet zdá fádny a s ochrnutými krídlami poletuje nízko okolo zeme ako albatros, ktorému podlomili krídla. Obdobia sucha tohto druhu sa môžu zmocniť celej generácie a kto by chcel vážne spochybňovať, že práve uprostred dnešnej doby sa nachádza táto duchovná vyprahnutosť? V duchovných vzťahoch sa jej nielen nelepí jazyk k podnebiu, ale sotva otvára schopnosť vážne stretnúť skutočne kresťanskú postavu. Naše oči sú ešte viac zastreté než oči obidvoch emauzských učeníkov, pretože zakaždým nad všetkým uvažujeme ako nad niečím práve prekonaným. Nie sme viac schopní rozlišovať medzi jadrom a škrupinou. Stratili sme bystrý postreh pre to, čo je podstatné a v našej neistote vzápätí skáčeme pri každom novom slogane, takže blúdime vždy viac vo vyprahnutej plytčine našej doby. Obdobie suchopárnosti a vyprahlosti v živote jednotlivého kresťana alebo aj celej generácie je duchovnou krízou, v ktorej si človek až príliš ľahko zamieňa úlohu pacienta s úlohou lekára. V každom prípade je v takom zmätenom duševnom stave väčšina úsudkov subjektívne podfarbená a nemožno si ani len nárokovať na nejakú ich nepatrnú objektívnu platnosť, nehovoriac už o tom, že by mala sprostredkovať správne styčné body.

Tieto navzájom si oponujúce interpretácie si vyžadujú určité zamyslenie. Až potom nám dajú skutočný podnet k tomu, aby sme uskutočnili duchovnú púť k zakladateľke. Nesmieme sa vopred báť duchovného dobrodružstva, čo by mohlo prezrádzať, že máme málo odvahy. Ako to aj neistý žalmista rozhodne uzatvára, „pre mňa je slasťou byť v Božej blízkosti“¹. Aj my máme v úmysle presvedčiť samých seba, že naše vopred utvorené mienky sú opodstatnené alebo všetko vyzerá celkom ináč. Kto dobrovoľne spolu pláva v prúde terajšej, len na vonkajšok upriamenej doby, nie je schopný správne hľadiť na osobu, ktorá je prevažne zameraná do vnútra. Len ten, kto sa celkom vedome oslobodí od dnešného zmätku a rozhodne zo seba strasie módne predsudky, prostredníctvom výsostných javov skrz-naskrz prenikne do hĺbky a ostane duchom pozorný, aj keď nepôjde o celkom senzačný príbeh života, pri ktorom „najväčšie“ bude skryté „v najmenšom“. Nejde teda o rozmnoženie historických poznatkov o Alžbete Eppingerovej. Ide skôr o pohľad jednej takmer nenápadnej osoby - ženy, ktorá svojou spiritualitou uprostred devätnásteho storočia viedla pravý kresťanský život a novým spôsobom urobila transparentnou prítomnosť Krista.

¹ Ž 73,28.

II

„Máte zakladateľku, ktorá je svätá! Opakujem: svätá,“ takto sa vyjadril kardinál Julián van Rossum po jednej návšteve v Niederbronne². Skôr, než prijmem tento posudok, je potrebné vysvetliť jednu otázku: Čo rozumieme pod pojmom svätosť? Možno túto otázku dnes tak jednoznačne zodpovedať, ako to robili predchádzajúce generácie? Samotní svätí by mohli namietat, že iba Boh jediný je svätý. Toto je určite pravda. Napriek tomu však biblická požiadavka znie: „*Buďte svätí, lebo ja som svätý, Pán, váš Boh.*“³ Pravdaže svätý sa neurčuje slovami; je obklopený tajomstvom a nezodpovedá žiadnym definíciám. So svätosťou je potrebné zaobchádzať tak, ako s výpoveďou svätého Augustína o čase: „Čo je to čas? Pokiaľ sa ma na to nikto nepýta, je to tak akoby som to vedel. Keď sa ma predsa na to niekto opýta a mám to vysvetliť, neviem to.“⁴ Všetky pokusy kriticky analyzovať svätca, keď mu chceme prísť na podstatu, musia stroskotat, pretože je v tom niečo nevýslovné a jeho osoba presahuje všetky slová. Priam nám chýbajú všetky slová, ktorými by sme chceli jeho fluidum adekvátne vyjadriť. Napriek tomu, že je v ňom obsiahnuté niečo neopísateľné, predsa len ľudia majú hlbokú, niekedy až utajenú túžbu po svätcovi. Aj keď téma „svätý“ mnohých ľudí dnes privádza do určitých rozpakov, napriek tomu hľadajú na toho, ktorý je stelesnenou

² Antoine Guth, *K procesu blahorečenia*. In *Matka Alfonza Mária Eppingerová*, Spišská Nová Ves 2004, s. 88, 2. časť.

³ *Dt 19,2.*

⁴ Svätý Augustín, *Vyznania*, XI, 14.

postavou kresťanskej existencie, v nádeji, že budú môcť v nej vnútorne vyrásť.

Kresťanstvo v priebehu svojich dejín predstavilo rozmanitých svätých. Ich hojné rozvetvenie bolo príliš dlho stláčané do monotónnej schémy až natoľko, že každý individuálny prejav osobnosti takmer zmizol. V skutočnosti nikdy nie je platné len jediné klišé svätca. Po celé storočia nebolo povinné žiadne triedenie. Bolo by nevhodné absolutizovať jednotlivé časové obdobia.

Správny obraz svätca sa mení podľa vnútornej potreby, pretože úlohou Božieho posla je vždy odpovedať na určitú núdzu svojej doby.

V jednej reči o „svätcoch v našej dobe“ Romano Guardini použil výraz „nenápadný svätý“⁵. Je to nezvyčajná formulácia, nakoľko pri niektorom svätcovi pozvoľna myslíme na človeka, ktorý smelo riskoval vo svojom konaní a tým oduševňoval mladých ľudí, vlastnil veľkosť ducha, ktorý vzbudzoval úctu, ktorého jasu sa nikto nemohol vyhnúť a robil výnimočné zázraky. Z toho všetkého nie je u nenápadného svätca nič povšimnutiahodné, nakoľko - podľa slov Jean de Caussade - ten neplánuje nič mimoriadne, ale vždy robí len to, čo z času na čas od neho daná chvíľa žiada. Všetko nápadné u neho chýba, pretože nenápadný svätý žije v tej sfére, do ktorej Boh vidí v skrytosti. Svätý žije v harmónii s Kristom, ktorý „sa uponížil a stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríž“⁶. Nenápadný svätý je svätý v najhlbšom ponížení. Je to človek, ktorý môže v malom, dokonca v najmenšom

⁵ Romano Guardini, *Starosť o človeka*, 1967, zv. I, s. 228.

⁶ Flp 2,8.

vyjadriť dokonalosť a robí to celkom jednoducho. Jeho svätosť je zahalená v obyčajnom šate a trblieta sa len vo výnimočných okamihoch. Určitá utajenosť dáva pečať jeho pravosti.

Keď uvedená poznámka kardinála Juliána van Rossum „máte zakladateľku, ktorá je svätá“ je správna, potom Alžbeta Eppingerová bezpochyby patrí k týmto nenápadným svätým, ktorých sme si doposiaľ málo všímali. Svätý skrytých zázakov nám otvára nové chápanie jeho osobnosti. Ak svätí majú bojovať v prvej línii neviditeľných zástupov, tak potom Alžbeta Eppingerová nepoznala v podstate iný cieľ svojej existencie, než celkom nepozorovane ísť v prvej línii. Nechcela ani vyniknúť, ani o sebe hovoriť, nehovoriac už o tom, žeby chcela uspokojovať svoje ctižiadostivé túžby. Na prvý pohľad a v prvom rade to bola šedá všednosť dňa a nebolo si možné na nej všimnúť nič, čo by ju prekonávalo. Nenápadní svätci nemajú na sebe nič neodolateľné, a preto si ich väčšina ľudí ani nevšimne. Ľahko je možné prejsť popri nich, pretože nikomu nevedia zatarasiť cestu. Nevychádza z nich žiadny jas, ktorý by oslňoval; sú podobní fialkám, ktoré kvitnú v skrytosti a ku ktorým sa musíme hlboko skloniť, aby sme sa nadýchli ich vône. Viditeľné sa skrýva za neviditeľným a ich svätosť prerastá „svätá všednosť“⁷. Alžbeta Eppingerová ostáva od svojej mladosti až do smrti nenápadnou, napriek tomu je možné u nej vždy znova vycítiť Božiu blízkosť, ktorá tvorí základný kameň svätosti. „Na každú návštevu hlboko zapôsobila; nikto od nej neodišiel bez toho, aby si neurobil

⁷ Lucian Pfleger, *Kongregácia sestier Božského Vykupiteľa nazývaná niederbronnské sestry*, 1921, s. 30.

pevné rozhodnutie,“ referuje farár Glöckler.⁸ Podobný zážitok máme aj my, keď sa vždy znovu priblížime k Alžbete Eppingerovej a zároveň nás táto nenápadná svätica chráni pred každou utópiou, ideológiou a ilúziou. V určitom momente jej stojíme zoči-voči nerozhodní, v našej bezradnosti nevieme, čo máme povedať, a potom nám zrazu príde na um myšlienka od Bernanosa: „Na svete sú milióny svätých, ktorých pozná iba Boh. Je to veľmi podriadená a veľmi jednoduchá skupina svätcov, sú to svätci celkom jednoduchého pôvodu, ktorí vo svojich žilách majú iba kvapku svätosti a opravdivým svätým sa podobajú ako mačky v podkroví, ktoré by sme porovnali s perzskými alebo siamskými mačkami - poctenými určitou cenou. Nenápadní svätí sa obyčajne nelíšia od masy dobrých ľudí, nerobia žiadny rozdiel medzi sebou a druhými a sami pred sebou sa cítia tak, ako tí druhí vedľa nich.“⁹ Tvorbu francúzskych spisovateľov možno doslova použiť na Alžbetu Eppingerovú, totiž keď nám celkom prenikne do srdca, nečakane nám to otvorí oči. Vidíme, že pre Krista sa stala transparentnou a že postava Krista prostredníctvom nej skrz-naskrz žiari. Vyskúšajme si to teraz na príklade, na ktorom sa pokúsime zistiť, či sa naše pozorovanie potvrdí a či nám nanovo žiari vnútorný portrét s jeho centrálnym tajomstvom utrpenia.

⁸ A. Guth, *K procesu...*, s. 75.

⁹ Georg Bernanos, *Vorhut der Christenheit (Predvoj kresťanstva)*, 1950, s. 194.

III

Alžbeta Eppingerová pochádzala z Alsaska, ktoré od čias svätej Otílie cez Grünewaldov Isenheimský oltár až po Friedricha Oberlina plodilo vždy znova dojímavých Božích priateľov. Avšak Alžbeta Eppingerová o nich vedela iba veľmi málo, pretože bola jednoduchým alsaským roľníckym dievčaťom, ktoré nevynikalo ani mimoriadnou vonkajšou krásou, ani osobitným talentom. V malom kúpeľnom meste Niederbronn sa hovorilo nemeckým dialektom, tak ako to bolo zvykom u alsaského ľudu. Francúzština vzdelancov ostala pre Alžbetu Eppingerovú neznámou. Taktiež málo toho vedela o alsaskom probléme, ktorý bol ťažký a neriešiteľný a nič netušila o utrpení, ktoré táto „medzikrajina“ celé storočia musela znášať uprostred dvoch bojujúcich národností. Nie sú známe ani jej mimoriadne spomienky z detstva. Všetko prebiehalo v prozaickej triezvosti, bez skvelých príhod, ktoré by sme práve v detstve očakávali. Alžbete Eppingerovej sa nanajvýš dostalo len nedostatočného základného vzdelania. Okrem počtov a čítania sa naučila iba napísať svoje meno, čo celý život vnímala ako brzdu. O duchovnom živote v Nemecku a vo Francúzsku nemala ani potuchy. Ako dieťa pomáhala pri prácach na poli; na hranie a chodenie do školy nemala čas, pretože jej zbožní rodičia sa museli veľmi snažiť, aby nasýtili jedenásť detí.

Do jej „nedetského“ detstva vnášalo svetlo iba to, čo bolo kresťanské. To, čo sa o jej predčasnom zápale zbožnosti bude hovoriť, nie je ani zbožný vynález, ani dodatočné podfarbenie. Forma podania je však pre dneš-

ného človeka ťažko prijateľná. Z náboženského hľadiska bola Alžbeta Eppingerová predčasne zrelé dievča, ktoré patrilo k tým, čo sa zo svojej detskej zbožnosti nevyzliekajú ako had zo svojej kože. Kresťanská náuka bola v jej hmlistých mladých rokoch jediným lúčom svetla. Ako vysmädnutý človek dychtila po všetkom, čo hovorilo o Bohu. K dispozícii mala iba málo duchovnej potravy, takže keď sa jej raz náhodou dostala do rúk kniha o svätej Terézii z Avily, priam nasávala do seba túto postavu. Je tiež možné, že už poznala známy kláštor karmelitánok v pútnickom meste Marienthal. Nemožno určiť, ako silno tento vplyv v nej potom ešte účinkoval. O činnosti svätého Alfonza sa dozvedela prostredníctvom ľudových misií redemptoristov, na ktorých sa farár Reichard povinne zúčastňoval, a to malo pre ňu veľký význam. Neskôr prijala rehoľné meno práve po tomto svätcovi. Príliš ďalekosiahlu kazuistiku¹⁰ tohto svätca ako aj jeho boj proti osvietenstvu nevedela posúdiť. Alžbeta sa začala cvičiť v pokání; zreteľne sa v nej prejavil duch umŕtvovania. Nie je vhodné nazvať psychickou anomáliou jej spôsob modlitby s vystretými ramenami a spánok na kúske dreva. Bez askézy niet svätosti - to je konštatovanie, proti ktorému nič nezmôžu všetky moderné klebety o potláčaní starých metód. Vonkajšie veci jej boli stále viac a viac ľahostajné a často sa stávalo, že sa utiahla do práve nepoužívanej izby, aby sa tam osamote modlila. Ohrozovali ju útoky zlého ducha, doliehali na ňu pochybnosti, prázdnota, suchopárnosť,

¹⁰ Kazuistika je v teológii hodnotenie rôznych možných prípadov správania z hľadiska náboženských prikázaní.

predsa však bojovala proti všetkým týmto duševným stavom. Niekedy cítila, že ju diabol ohrozuje a pokušenia, ktoré prekonávala, boli pre ňu iba príležitosťou zintenzívniť zbožnosť. „Chcem sa stať svätou, keby ma to malo stáť aj vlastnú krv!“- hovorila a tým prezradila svoje utajené dievčenské sny.¹¹ Prirodzene, že jej okoliu bolo toto neobyčajné úsilie o zbožnosť nápadné a pripísalo jej preto pohrdavé prímene „modliaca sa sestra“. Tento posmech jednoznačne dokumentuje vtedajšie zmýšľanie o tejto vernej dcére Cirkvi. Zbožnosť mladej Alžbety Eppingerovej mala staromódny ráz, predsa však nemožno ostať visieť pri vonkajších formách prejavu. Hľadiac cez obal do vnútra možno zazrieť ešte pod detským správaním jej opravdivú snahu o svätosť. Svätosť nie je iba zbožnosť, ale predimenzovaná túžba po zbožnosti, ktorá sa vymyká z bežného rámca.

Popri celkovom zdržanlivom mladom rozvoji, Alžbeta nebola žiadnym bezchybným dievčaťom. Zápasila doslova so svojvôľou, ktorá často gradovala až do tvrdohlavosti a s touto vlastnosťou musela bojovať po celý život. Nie div, že kvôli prchkosti jej prudká povaha veľmi trpela. V tom videla svoju hlavnú chybu. Len s námahou to postupne prekonávala a cvičila sa v sebaovládaní. Trvalo to dlho a vyžiadalo si to veľa námahy, kým sa prestala prehnane ponáhľať a naučila sa jemnocitu. V *Autobiografii*, ktorú sama nadiktovala, hovorí, že jej ťažko padlo poslúchať. Avšak až potom, keď sa prebojovala k poslušnosti, pocítila to ako uľahčenie. Toto nehovorím ani kvôli

¹¹ L. Pfleger, *Kongregácia...*, s. 38.

jej poníženiu, ani kvôli ospravedlneniu, ale ako príklad pre nás, že aj ona musela so sebou bojovať. Vzostup nenastane sám od seba a aj cesta k nenápadnej svätosti je spojená s veľmi tvrdým zápasom.

Pozoruhodné a časté choroby zahaľujú mladosť Alžbety Eppingerovej temnými mrakmi. Je pravdou, že aj iné deti prekonávajú rozmanité choroby, avšak u nej mali neobyčajne dlhé trvanie. Nebola žiadnym červeno-lícim roľníckym dieťaťom, ale bola skôr krehkej telesnej sústavy. Záhadné choroby ju pripútavali na niekoľko rokov na lôžko, takže sa nevedela zbaviť pocitu, že svojej ťažko pracujúcej rodine je na ťarchu. Nezachovala sa lekárska diagnóza, ale hovorilo sa o chronickom zápale priedušiek a o prekonaní týfusu. Okrem toho trpela aj nervovou slabosťou, počas ktorej strácala reč. Bola to zdĺhavá choroba, ktorá bola podmienená prevažne psychicky a súvisela s neprijemným stavom, v ktorom sa nachádzalo dievča priťahované k vyššiemu životu.

Veľavravným však bolo to, ako spracovávala svoje dlhoročné obdobie utrpenia. Nestala sa rozmazaným dieťaťom, ktoré by sa cítilo vytláčané z každodenného života. Bola si vedomá, že je prijatá do Božej školy, ktorá takmer vždy je školou utrpenia, v ktorej sa človeku dávajú celkom iné lekcie. Alžbeta sotva poznala Pascalovu „modlitbu k Bohu za prospešné prežívanie choroby“. Bez toho, aby poznala úryvok z tohto diela, v premenenom duchu úpenlivo prosí Stvoriteľa: „Daj, Pane, aby som sa v tejto chorobe považovala ako v istom druhu smrti, odlúčená od sveta, zbavená všetkých predmetov, ku ktorým cítim náklonnosť, iba v tvojej prítomnosti, aby som

si vyprosila od tvojho milosrdenstva obrátenie môjho srdca.“¹² To sú smelé a uchvacujúce slová a myšlienky, ktoré môže vyjadriť len netradičný kresťan. Počas bezsenných nocí v samote, v chorobe a vďaka mnohým modlitbám sa Alžbeta Eppingerová vnútorne očistila. Zažila na sebe veľmi účinnú premenu a počas týchto nekonečných rokov choroby spoznala utrpenie na vlastnom tele. Tu je ukryté tajomstvo Alžbety Eppingerovej. Je to tajomstvo utrpenia, ktoré predsa len ostáva tajomstvom a nemožno ho objasniť žiadnou psychológiou. Táto smútkom a útechou naplnená škola utrpenia jej pomohla dozrieť v rozvážnu a silnú osobnosť. Vo svojom dlhom, bolestnom období zažila zriedkavé premeny a postupy, ktoré jej doposiaľ boli neznáme, avšak na duchovnej ceste jej priniesli nečakaný obrat. Prirodzene, že nasledujúce generácie sú o týchto vnútorných premenách informované len veľmi skromne.

Lôžko chorej vyžadovalo od mladého dievčaťa nielen ťažkú skúšku trpezlivosti, ale zažilo aj skutočný dotyk s Božským, ktoré ožiarilo jej jednotvárnú existenciu. Napriek všetkým očakávaniam zažila vízie, v ktorých videla Pannu Máriu a neskôr aj Ježiša Krista. Žiaľ, bližší popis týchto vízií nie je dostupný, nakoľko spovedník si o týchto skutočnostiach nerobil žiadne poznámky. Avšak neboli to iba egocentrické vzrušenia, v ktorých pociťovala neopísateľné pocity, ale niečo oveľa viac. V tomto vizionárskom stave sa dozvedela o budúcich udalostiach, počas ktorých od Boha prijala priame správy. Vedela

¹² Claude Pascal, *Testament veľkého srdca*, 1938, s. 57.

rozpoznať skryté veci zo života ľudí, takže sa v živote jej návštevníkov diali pozoruhodné obrátenia. Počas vízií ležala Alžbeta Eppingerová bez telesných pocitov so zavretými očami, avšak jej duchovnému zraku sa odkrývala budúcnosť. Nevzdelané roľnícke dievča pochopilo, že všetko, čo prichádzalo, je „obdobie krízy a násilných revolučných zmien, a že ide v ústrety dôležitým udalostiam.“¹³ V júni 1848 povedala istému grófovi: „V Paríži sa už niekoľko dní dejú hrozné veci; tečie krv, generál a parížsky arcibiskup sú zavraždení, zúria pouličné boje!“¹⁴ Alžbeta Eppingerová vysvetľovala revolúciu a povstanie ako politické udalosti, ktoré budú mať vplyv aj na náboženskú situáciu. Videla Svätého Otca zamotaného do siete podlizovačov a na klérus a kláštory mali prísť zlovestné časy: „U kňazov vychladlo nadšenie pre Božie kráľovstvo a spásu duší; priveľmi lipnú na dobrách tohto sveta. V mnohých kláštoroch sa vytratil duch chudoby, jednoduchosti a modlitby, mnohí vyhľadávajú iba svoje pohodlie.“¹⁵ Vízie dotýkajúce sa politickej oblasti „sa postarali“ Alžbete Eppingerovej o nečakaný chýr. Jednoduché, chorobami trápené dievča nazvali „vizionárkou z Niederbronnu“ a hovorilo sa o nej vo Francúzsku, Nemecku i vo Švajčiarsku. Teraz prichádzali mnohí návštevníci a zaplňali osamelú izbu Alžbety Eppingerovej. Trpiaca Alžbeta, sústredená na mnohých návštevníkov, napriek tomu, že ich bolo mnoho, trpezlivo počúvala. Bolo potrebné upraviť čas návštev, pretože ľudia, medzi nimi aj stovky duchovných,

¹³ L. Pflieger, *Kongregácia...*, s. 61.

¹⁴ A. Guth, *K procesu...*, s. 61.

¹⁵ L. Pflieger, *Kongregácia...*, s. 62.

prichádzali k nej v zástupoch. Už vtedy vyšla o Alžbete Eppingerovej kniha: *Listy o extaticke z Niederbronnu* od Claude-Jean Bussona. Medzi trpiacich, pochybujúcich a útechu hľadajúcich ľudí, ktorí sa tlačili k lôžku chorej Alžbety Eppingerovej, sa ako poslední návštevníci radíme v duchu aj my.

Vízie sú prvým náhlym prelomom toho „zázračného“ v živote Alžbety Eppingerovej. Napriek tomu im nemožno ísť prenáhlene v ústrety. Ako všetky vízie, aj tie jej musia byť podrobené skúmaniu. Tieto vízie podnietili najprv niekoľkých protivníkov. Jeden osvietencky zmýšľajúci lekár označil tieto vízie za hystériu, čo však neskôr aj oľutoval. Našiel sa aj farár, ktorý vystupoval ako odporca akýchkoľvek vízií a vízie Alžbety Eppingerovej odmietol. Ona sa však vôbec nebránila, ale pretrpela všetky nepriateľstvá v mlčaní. Pýtala sa však samej seba: „Je to skutočnosť, nie som iba hracou loptou želaní a obrazotvorností?“¹⁶ Udivujúca otázka prezrádza sebakontrolu, ktorú ani mnoho múdrych ľudí nevie pochopiť. Bez sebakúmania však kresťan nemôže jestvovať. Je to nevyhnutné, najmä keď aj Alžbeta Eppingerová sa v určitých víziách zjavne mýlila, ako sa to prihodilo aj iným vizionárom. Je len pochopiteľné, že jej vízie sa dávajú do súvisu s jej nervovou krízou. Moderné myslenie sa prikláňa k tomu, že vizionárske zážitky sa počítajú k patologickým javom, čo však je skratovým dôsledkom, nakoľko počas vízií u Alžbety Eppingerovej nebolo badať žiadne křčovitité pohyby. Je len poľutovaniahodné,

¹⁶ L. Pflieger, *Kongregácia...*, s. 80.

že vtedy zo strany cirkevných úradov nikto nenariadil a ani nevykonával jej dôkladné vyšetrenie. Biskup Räss zo Štrasburgu síce prišiel na tri dni do Niederbronn; a aj keď jeho skúmanie bolo v prospech Alžbety Eppingerovej, predsa to však nestačilo. Pre vydanie jednoznačného posudku chýbajú podklady. Cirkev si zachováva múdry odstup v uznávaní vizionárskych výpovedí. Božské a ľudské je v extatických stavoch prepojené, takže je veľmi ťažké držať ich starostlivo v určitom odstupe od seba navzájom. Napriek tomu to nie sú žiadne pochybné javy. Sú to pravé vízie. Alžbeta Eppingerová nebola jedinou vizionárkou svojej doby. Vtedy žili aj deti z La Salletu a Bernadetta Soubirousová, ktorých vízie spôsobili ešte väčšie vlny. Vízie Alžbety Eppingerovej musia byť zaradené do väčších súvislostí. Napriek materialistickým hnutiam v devätnástom storočí sa stal celý rad charizmatických udalostí. Nevysvetliteľným ostáva fakt, ako toto choré, nevzdelané, od sveta odlúčené roľnícke dievča, ktoré jednak nečítalo noviny, ani nemalo s nikým žiadne spojenie, dospelo k tomuto aktuálnemu rozhl'adu svojej doby. Racionálne si to nemožno vysvetliť, a preto to budeme musieť prijať ako niečo, čo nie je možné dokázať. V pokojnom živote Alžbety Eppingerovej sa všetko „mimoriadne“ stalo nedostupné rozumovej schopnosti.

Veľavravnou sa stáva samozrejmosť Alžbety Eppingerovej. Svojimi víziami sa nijako nevystatovala, ale tak ako predtým viedla svoj skromný utiahnutý život, v ktorom hlavný dôraz kládla na vieru. Každodenný život a vizionárske správanie sa zhodovali a jej spojenie s Bohom vždy viac rástlo. Napriek neobyčajným udalostiam ostala

jednoduchou dedinčankou, cítila sa chudobná a nepovšimnutá, ale zároveň vedela, že Boh sa o ňu stará práve preto, že je nevzdelaná.

Extatické vízie ostávajú zatiaľ v živote Alžbety Eppingerovej pozoruhodnosťou. Ale ešte pozoruhodnejšie bolo to, že vízie, ktoré sa jedného dňa začali, tak nepozorovane aj prestali, ako aj u mnohých vizionárov. Kvôli tomu z jej úst nikdy nebolo počuť sťažnosť. A v nasledujúcich rokoch sa viac o víziách nehovorilo. Musíme sa pritom pozastaviť, lebo *hagiografia* ustrnula práve z tohto dôvodu, pretože postupovala príliš bezproblémovo a nepristupovala na otázky, ktoré život svätých mysliacim ľuďom dával. Boh vo svojej suverénnej slobode si ponecháva vízie vo svojich rukách, uštedruje ich a znovu si ich berie späť podľa svojej predstavy a kresťan sa aj v tom musí skloniť pred jeho vôľou. Vízie nikdy nie sú samoučelné. Vždy uzatvárajú v sebe určité poslanie a u Alžbety Eppingerovej sa to uskutočnilo. Táto jej skúsenosť bola prípravou pre ešte väčšie poslanie. Vízie sa museli skončiť a ustúpiť pred novou úlohou, pretože ináč by ani nebola ostala nenápadnou sväticou, ktorá v úplnej nenápadnosti mala realizovať svoje dielo.

IV

Alžbeta Eppingerová by bola rada vstúpila do kláštora. Už skôr cítila, že ju to priťahuje a verila, že len v rehoľnom spoločenstve dosiahne spásu. Rodičia však vyslovili jednoznačné „nie“, pretože potrebovali pracovnú silu dievčaťa. Nakoniec dali k tomu svoj súhlas až potom, keď Alžbeta, v dôsledku svojej pretrvávajúcej choroby už nemohla na poli namáhavo pracovať. Tentoraz sa však proti tomu postavili aj rappoltsweilerské sestry a argumentovali jej slabou telesnou sústavou. Aj biskup zo Štrasburgu nechcel prerušiť pretrvávajúci vplyv Alžbety Eppingerovej na Niederbronn a jednoznačne sa postavil proti jej vstupu do kláštora.

V tom čase úroveň života v hostincoch nemala práve najlepšieho ducha a rušivo pôsobila na malé mestečko, čomu sa Alžbeta s niekoľkými priateľkami snažila postaviť na odpor.

Krátko na to, v dôsledku „svetla zhora“, došla k celkom prekvapujúcemu rozhodnutiu: dievča, ktoré nedostalo dovoľenie vstúpiť do kláštora, vo svojich tridsiatich piatich rokoch zakladá kongregáciu! Od tejto hodiny ju choroba podivuhodne opustila. Pritom celkom vedome chcela od začiatku viesť apoštolský život, a nie život v klauzúre. Do akej miery hral úlohu vzor svätej Terézie z Avily, nie je možné do detailov dokázať, ale predsa založenie kongregácie Alžbetou Eppingerovou bolo určitou formou „Karmelu vo svete“. Rehoľné spoločenstvo rástlo z nenápadných, nadmieru skromných, takmer žalostných začiatkov. Tento fakt je mimoriadny a ešte menej vysvetliteľný

ako vizionárske omilostenie. K tomuto dielu ju nepobádal takmer žiadny výnimočný organizátorsky talent, ale iba to, že bola povolaná a vyzbrojená schopnosťou prekonávať náklonnosti. Keď vynikajúci a široko rozhl'adený duch zdolá dôležitý rekord, vzbudí obdiv, čo je aj pochopiteľné. Celkom ináč sa však majú veci vo svete neskúseného a chorľavého dievčaťa, keď uvádza do života kongregáciu, ktorá odpovedá na núdzu doby a okolie jej pritom praje. Stojíme pred hádankou a nevieme, ako si to máme vysvetliť. Racionálne je to nepochopiteľné a ľudská logika na to nestačí. Podnikanie alsaského dievčaťa sa prieci každému rozumovému uvažovaniu a pôsobí ako plesnutie bičom na všetky múdre a rozumné prepočty. Na to je jedna jediná odpoveď, ktorú sama Alžbeta Eppingerová, oteraz nazývaná matka Alfonza Mária, dostala ako chudobná a nevzdelaná služobnica neba: „Netráp sa nad tým, je to moje dielo - a práve preto, že si nevzdelaná, chcem prostredníctvom teba dať spoznať moje milosrdenstvo!“¹⁷ Matka Alfonza Mária bola iba jednoduchým nástrojom v rukách Všemohúceho. A tak to nebolo jej dielo, ale Božie dielo. Kongregácia rástla aj bez akejkoľvek propagandy a vytrvala v skúške ohňom v ťažkých rokoch cholery. Matka Alfonza Mária nepoznala žiadne ťažkosti s dorastom. Mladé dievčatá sa hlásili do kongregácie, lebo cítili, že prostredníctvom nej ich život nadobudne väčší zmysel ako v neužitočnom snívaní. Farár Reichard, ktorý jej pri založení a potom aj naďalej nepretržite bol k dispozícii, ju na cestu vyzbrojil tromi slovami: „Uvažovať, modliť sa

¹⁷ L. Pflieger, *Kongregácia...*, s. 79.

a konat’!¹⁸ Matka Alfonza Mária ich verne dodržiavala. Postoj poslušnosti k svojmu spovedníkovi pôsobí na dnešného človeka prekvapivo, predsa však je treba chápať, že to vychádza zo spirituality francúzskeho katolicizmu. Ako človek obdarovaný prirodzeným rozumom stále premýšľala nad svojimi skutkami, pričom vedela, že dielo sa udrží iba prostredníctvom modlitby a že myslenie a modlitba ju nezbavujú povinnosti konania.

Matka Alfonza Mária stanovila novozaloženej kongregácii jasnú úlohu. Kto povoláva k životu dielo, musí presne vedieť, akú úlohu má vo svete splniť. Podľa nej mali niederbronnské sestry ošetrovať chorých, podporovať chudobných, dávať stravu deťom a pomáhať starým. Chcela byť oporou najbezmocnejším a prijímať tých, o ktorých sa nikto nestaral. K nim patrili predovšetkým chudobní chorí, ktorých chcela podporovať po stránke ošetrovateľskej i duchovnej. Na tom nie je nič nové, pretože už predtým ošetrovali chorých v nemocniciach. Ale matka Alfonza Mária postavila svoje sestry do služby ošetrovania z iného uhla pohľadu. Podľa nej mali sestry vychádzať z kláštora do chalúpok chudobných a tam sa venovať chorým. Tento krok do sveta bol vtedy neslýchane nový, i keď to už takmer viselo vo vzduchu. Dovtedy rehoľné sestry boli chránené v klauzúre a ošetrovali chorých v nemocniciach pod dohľadom predstavenej. Teraz boli so svojím podomovým ošetrovaním mimo kláštora vystavené napospas príkoriau sveta a boli osamotené uprostred biedy a skazenosti. Bola to smelá a nebezpečná

¹⁸ L. Pfleger, *Kongregácia...*, s. 169.

úloha. Nie zbytočne matka Alfonza Mária zdôrazňovala svojim sestrám: „Čaká vás únava a znechutenie! Deti moje, nech vás nič neodstraší, nič nezamotá, nič nezaváži odvahy!“¹⁹

Dnes je význam podomového ošetrovania vo všeobecnosti uznávaný. Podomové ošetrovanie sa stalo povolaním pre laické dievčatá a ženy, ale až potom, ako ich matka Alfonza Mária predišla svojím príkladom. Nenápadná svätica prijala v úplnej tichosti novú činnosť, zaiste si uvedomujúc, že práve v chalúpkach chudobných vznikajú často veľmi ťažké situácie, keď sa tam nast'ahuje choroba a ešte väčšia bieda. Zakladateľka z toho nerobila žiadnu vedu, ani to nahlas neoznamovala pred svetom, ale ticho konala skutky milosrdenstva.

Založenie kongregácie malo ešte ďalší aspekt. Vtedy už stáli v Niederbronne prvé železné huty - a tým sa začala šíriť bieda robotníkov vo fabrikách. Bolo to obdobie ranného kapitalizmu. Mnohí často obviňujú Cirkev, že sa k tejto skutočnosti postavila pasívne. Výčitka, vzhľadom na snahy robotníckej triedy, je pomerne oprávnená, avšak v jej sumárnom úsudku je klamlivá. Zo strany rozličných kongregácií bola dokonca zavŕšená veľká sociálna práca, o ktorej sa na verejnosti málo hovorilo. Niederbronnské sestry nedávali žiadnu teoretickú, ale priam existenčnú odpoveď na modernú núdzu fabrických robotníkov. Dokonca možno povedať, že Kristus si ich vybral ako tých malých z ľudu, ktorí boli pripravení nasadiť svoj život za bratov. Ich sociálna priekopnícka práca si zaslúži veľký rešpekt. Naozaj to nebolo tak, ako si mnohí ľudia dnes

¹⁹ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 71, in C.-J. Busson.

myslia, že až oni objavili blížneho svojimi heslami „ľudskosť blížneho“ a „rozvojová pomoc“. Kresťanská charita bola naplánovaná dávno pred nimi, len mnohí ľudia o tom vôbec nevedia, pretože majú zahanbujúcu nevedomosť o kresťanských dejinách.

Proti novej kongregácii by sa dalo namietať, že ako všetky charitné diela, aj ona sa upriamovala len na samaritánske služby, keď obväzovala rany vydrancovaným a polomŕtvym ľuďom, ktorí padli do rúk zbojníkom, ale nešla ku koreňom núdze. Námietka je určite na mieste. Charita zmiernovala biedu, ale ju neodstránila. Vykorenenie biedy zo sveta je utópiou. K tomuto iluzórnemu ideálu sa hlásil priemyselním a fabrikami socializmus, ktorý však svojimi diktátorskými spôsobmi priviedol národy do určitého druhu otroctva. Matka Alfonza Mária sa starala o chudobného, avšak ten sa líšil od triedne uvedomelého proletára. Chudobný je kresťanská postava. Apoštol Jakub vo svojom liste silno podčiarkuje, že Boh si vyvolil chudobných a v nich sa dáva oslavovať. Chudobným musíme vrátiť ich dôstojnosť, ktorú im novovek zobral. Zakladateľka zdôrazňovala vo svojich pravidlách, že v „osobe chudobného slúžime samému Kristovi.“²⁰ Je to mystický pohľad, ktorý rozumom nemožno pochopiť. Toto všetko je oveľa hlbšie zakorenené, než sa na prvý pohľad zdá. V každom prípade so sociálnymi snahami to nemá nič spoločné. Nachádzame sa v oveľa hlbšej blízkosti Krista ukrytého v chudobnom. Kto ide k chudobným, musí sám viesť chudobný život, ináč jeho

²⁰ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Prvé Pravidlá*, 1. kap. § 2.

svedectvo nebude hodnoverné. Slúžiť chudobným z lásky k Bohu bol aj úmysel svätej Alžbety Durínskej, a predsa táto skutočnosť je zakaždým nová, keď sa práve realizuje.

Pri opatere chudobných matka Alfonza Mária nerobila žiadne rozdiely medzi vyznaniami. Kto bol chorý, bol ošetrovaný, či už bol katolík alebo evanjelik. Týmto konala v duchu evanjelia, bez toho aby poznala slovo „ekumenizmus“. Jednoznačne, napriek všetkej svojej nevzdelanosti, bola organizátorsky nadaná, a preto zavrášila niečo veľké. V popredí však ostáva jej kresťanská existencia a nie jej organizátorská schopnosť. Dnes oveľa viac než predtým záleží na kresťanskej existencii, pretože jedine ona presvedčí nekresťanov o večne platnom kresťanstve. Realizovať kresťanskú existenciu bolo predtým a je aj teraz úlohou niederbronnských sestier. Len kresťanská existencia premôže súčasné hroziace druhé osvietenstvo skôr, ako nás zaplaví.

V

Aby matka Alfonza Mária vyzbrojila sestry pre túto charitatívnu činnosť, pamätala osobitne na intenzívnu starostlivosť o duchovný život. Bez akejkoľvek prípravy zobrala vedenie sestier sama do svojich rúk a prijímala to ako najvznešenejšiu úlohu. Na tomto mieste nie je veľmi správne zdôrazňovať jej nedostatočné základné vzdelanie. Vo vzťahu k svetu nedisponovala žiadnymi výnimočnými vedomosťami, v náboženskom ohľade sa však správala úplne inak. Nie *ratio*, ale jej intuícia ju viedli. Ježiša Krista si zobrala za učiteľa a on ju urobil schopnou vedenia. Tak sa duchovné vedenie stalo charizmou jej vlastnou. Bola vychovávateľsky nadaná, aj keď jej meno sa nespomína v žiadnej školskej učebnici. Z múdrosti srdca rozhodne vedela formovať ľudí a ovplyvňovať celý ich život. Hodila sa na to, pretože vedela spájať prísnosť s dobrotou, a pretože sestry prijímala s materským citom, pričom sa nestrácala v bezbrehých experimentoch, ktoré pedagogiku iba zamotávali.

Obraz o jej vychovávateľskej schopnosti ako aj schopnosti duchovne sprevádzať, nám rovnako aj dnes sprostredkuje kniha *Príhovorov*, ktorá obsahuje poučenia matky Alfonzy Márie, napísané neskôr inou osobou, ktorá jej pomohla vo vyjadreniach a formulácii. Budúca spiritualita, ktorá je vyjadrená v *Príhovoroch* jednoznačne tvorí duchovné vlastníctvo zakladateľky. Nenápadnejšie sa ani nemožno navonok prezentovať, ale aká hĺbka a múdrosť sa skrýva vo vetách, ktoré sú zostavené bez akejkoľvek ozdoby. Matka Alfonza Mária je vo svojej jednoduchosti klenotom duchovného vedenia.

Nebolo by to podľa úmyslov zakladateľky, keby sme zápisky chceli zoskupiť do nejakého systému. Nebola žiadnou teologičkou a čo sa toho týka nemala ani žiadne ambície. Význam *Príhovorov* nespočíva v teoretickej oblasti, ale v praktickom poučení ako prežívať kresťanskú existenciu. Hovorí o tom v jednoduchých slovách, ale práve táto jednoduchosť je veľká a presvedčivá. Chýba v tom vyumelkovanosť a intelektuálnosť; všetko je prežité a vyskúšané a vzišlo to zo skutočného kontaktu s Bohom. Srdce tu hovorí k srdcu. Matka Alfonza Mária určite nikdy nepočula slovo psychológia; vtedy ešte významní muži hĺbkovej psychológie neboli ani na svete. Predsa žasneme nad jemnými psychologickými pohľadmi a vznešenou taktnosťou tejto ženy z ľudu. Nie školácke vedomosti, ale osvedčená múdrosť ju urobili schopnou duchovne viesť druhých. Nesnažila sa netaktne siahať do vnútra niektorej sestry a predsa poznala všetky pokušenia, ťažkosti a osamelosť, s ktorými rehoľná sestra zápasí. Zakladateľka nikdy nezachádzala do neurčitých narážok tak, žeby človek nevedel, čo si vlastne myslí. Jasnou rečou vyjadrovala to, čo si myslela a viedla sestry k presne naznačenému cieľu, avšak bez toho, aby ich v duchovnom živote k niečomu nútila. Je to dar, ktorý nevyváži ani všetko zlato na svete, keď môžeme stretnúť v živote duchovného vychovávateľa, ku ktorému môžeme mať bezpodmienečnú dôveru. Matka Alfonza Mária bola práve takouto duchovnou vodkyňou a to pocíti každý, kto *Príhovory* len tak neprelistuje, ale si ich viackrát preštuduje a prijme.

V jej *Príhovoroch* chýba určité systematické zloženie, nakoľko len niektoré, a zďaleka nie všetky príhovory zakladateľky jej sestrám boli zaznamenané. V terajšej forme sú zoradené podľa určitých aspektov a poukazujú na to, čo je v živote podstatné. „Odstráňte všetky malichernosti a nepodstatné veci, ktorými ste sa tak dlho zaoberali“ - napomínala sestry a dodávala: „Odteraz už nemyslíte viac na márnosti!“²¹ Nesnažila sa získať si sestry pre toto veľké dielo iba prísl'ubmi. Lákadlá používajú reklamné agentúry, nie rehoľníci. Zakladateľka viedla svoje sestry skôr prostredníctvom varovania na ceste ich životom, ktoré bolo podobné varovaniam božského Majstra, keď hovoril o líškach, ktoré majú svoje skrýše, a nebeských vtákov, ktorí nájdu svoje hniezda, kým Syn človeka nemá kde hlavu skloniť. Varujúci tón v slovách matky Alfonzy Márie jej sestrám nie je možné prepočítať: „Keď rehoľná sestra nie je úprimná, keď nemiluje uponíženia, keď pred nimi uteká, potom beží v ústrety nebezpečenstvu, že sa stratí. Svet je otvorený pri jej nohách, preto sa musí obávať, že pre svoju zbabelosť a pre svoju pýchu doň padne.“²²

Keď sa človek v namáhavej práci vyčerpá až do posledných síl, pomôže mu iba jeden prostriedok: vždy sa musí vnútorne obnoviť. Zakladateľka nechcela vychovávať iba činné povahy typu Marty, pretože pre ňu malo nekonečne veľký význam aj sedenie pri nohách Pána. Láska k Ježišovi bola u nej na prvom mieste. Snažila sa

²¹ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 17.

²² Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 71.

spájať kontemplatívny život s aktívnym a zároveň vedela, že praktická činnosť sa musí neprestajne živiť rozjímavým životom. Keď dáme prednosť aktívnemu životu, ocitneme sa v modernom zhone, ale tým aj v duchovnom chaose. Láska k Bohu a k blížnemu sa prelínajú a idú spolu navzájom. Nakoniec aj tak ostáva iba láska. „Láska k Bohu a láska k blížnemu sú jedno, nemôžu byť navzájom oddelené“, hovorí sa v pravidlách. Tieto myšlienky sa nachádzajú v strede niederbronskej kongregácie. „Blížneho musíme milovať kvôli Bohu“, hovorila matka Alfonza Mária. Keď sa tento postoj zanedbáva, zrúti sa celá práca. Táto práca však dostáva v správnom zameraní zmysel a silu, tak dnes ako aj predtým.

Matka Alfonza Mária hovorila svojim sestram: „Neuspokojte sa so všeobecnými predmetmi, s neurčitými pocitmi, povrchnými myšlienkami. Naplno využívajte predmet, premýšľajte nad ním, a to stále znovu, aby ste si ho osvojili.“²³ Tieto slová sú akoby ozvenou na heslo superiora: „Premýšľať, modliť sa, konať.“ Viera a poznanie sú protiklady, avšak nie viera a myslenie. Veriaci človek sa nikdy nesmie vzdať premýšľania. Matka Alfonza Mária povzbudzovala k premýšľaniu. So sestrami, ktoré konajú svoju prácu bezmyšlienkovite, nemožno počítať. Tiché uvažovanie nenahradí žiadna slepá horlivosť. Zakladateľka si cenila mravnú čnosť múdrosti. A sestram odporúčala: „Je dobré nerobiť si na začiatku veľa predsavzatí, aby nás to pri mnohých prácach nezbavilo odvahy.“²⁴

²³ L. Pflieger, *Kongregácia...*, s. 136.

²⁴ A. Guth, *K procesu...*, s. 77.

Matka Alfonza Mária silno zdôrazňovala potrebu modlitby. Len prostredníctvom modlitby je možné vytrvať v tajuplnom strede. Už od svojej mladosti pestovala dôverný dialóg s Bohom a pritom spoznávala, že človek na to, aby sa dobre modlil, musí vstúpiť do seba a premýšľať nad tým, kto je Boh a kto je on sám. Podľa *Autobiografie* zakladateľka príliš skoro spoznala vnútornú modlitbu, ktorá pre ňu ostala dôležitou v celom živote. Sila pravej modlitby a vnútorný dialóg s Bohom boli pre ňu nadovšetko rozhodujúce: „Keby len bolo možné naučiť vás tomuto dôvernému dialógu s Bohom! Aká by som bola šťastná, keby som vám mohla pomôcť pri tomto duchovnom cvičení!“²⁵ Privádzala sestry až na prah tohto tajomstva, ďalej však už žiadny človek v tom nemôže druhému ukazovať cestu. Pre matku Alfonzu Máriu modlitba nespočívala iba v recitovaní ruženca alebo iných formuliek modlitby. „Pravá modlitba vyviera zo srdca... Ak sa s Ním rozprávate tak, ako vám to hovorí vaše srdce, tak sa modlite opravdivo,“²⁶ hovorila a dodala: „Všetky naše práce majú byť nepretržitou modlitbou.“²⁷ Niederbronnské sestry sú ženy modlitby. Aj keď pracujú vonku vo svete, uvedomujú si, že sú podporované modlitbou rehoľného spoločenstva. Bez tejto pomoci by vôbec nemohli existovať. Len modlitba im dáva, popri ošetrovaní chudobných chorých, oprávnenie existovať. Rehoľné spoločenstvá boli vždy miestami modlitby, ináč by ich neboli nazývali Božími hradmi.

²⁵ A. Guth, *K procesu...*, s. 78.

²⁶ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 42.

²⁷ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 62.

Matka Alfonza Mária kládla veľký dôraz na modlitbu a mlčanie, a síce na vonkajšie a vnútorné mlčanie. Princíp mlčania nie je žiadnou negáciou. Je to oveľa viac, než len jednoducho nerozprávať. Mlčanie je osobitný spôsob zbožnosti; mlčanie je tichá modlitba a tichý plač. Naša prítomnosť, ktorá je popretkávaná príliš častým rozprávaním, robí mlčanie mimoriadne potrebným. Nevhodné reči nemajú v kongregácii miesto, pretože nemyslia na to, že človek bude musieť vydať počet za každé neužitočné slovo. „Akonáhle chýba mlčanie, nie je to Boží duch, ale duch sveta, ktorý sa rozhostil v tomto dome. Veľmi vás preto prosím, deti moje, milujte mlčanie! Vyhýbajte sa neužitočnému táranu.“²⁸ To znie dosť nementerne v tomto svete, ktorý so svojou diskusnou náruživosťou si „ide vyhovoriť dušu z tela“. „Avšak mlčanie v podstate spočíva na nepominuteľnom poznaní, že len prostredníctvom vonkajšieho mlčania dospejeme k vnútornému pokoju.“²⁹ Žiadna iná cesta k nemu neexistuje. V samotnom mlčaní vnímame hlas večnosti. Táto pravda je v danej chvíli sotva pochopiteľná, pretože dnešnému človeku by sa svet bez stáleho šumenia slov zdal príšerným. Hluk je pre neho taký potrebný, ako pre kresťana ticho. Nábožný človek je však nepochybne presvedčený o potrebe mlčania. Myšlienky matky Alfonzy Márie o mlčaní sú ako vysvetlenie k Dürerovej rytine „Hieronym v útulni“, z ktorého vane viditeľná posvätnosť. Rehoľná sestra musí byť uchvátená duchom odpútania sa. Namiesto príchylnosti

²⁸ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 61.

²⁹ L. Pflieger, *Kongregácia...*, s. 105.

k stvoreniu musí nastúpiť „úplné odpútanie sa od všetkých vecí.“³⁰ Opustili sme svet, pretože sme pre neho zomreli. Toto je veľká opovážlivosť voči tým, ktorí zveličujú všetky ľudské inštinkty. Aj napriek tomu tvorí odpútanie sa od milovaných vecí predpoklad pre rehoľný život. Len keď sa nám veci stanú cudzími, až potom im budeme tajuplne blízko. Žiadne oslobodenie od sveta neposlúži rehoľnej sestre, keď sa neodpútala sama od seba. Je to pohľad, ktorému bola matka Alfonza Mária naklonená, a ktorý nestratil na platnosti vo svete neustále podliehajúcim zmenám.

K odpútaniu dospeje len človek, ktorý zápasí sám so sebou. Musí pochopiť vnútorný boj sám so sebou. Matka Alfonza Mária porozumela chudobe a čistote predovšetkým vnútorne. Keby nevyvierali znútra, boli by iba nalepené - a potom len ľahko znovu odpadávajúce čnosti. Zakladateľka naplnená vnútorným „bojovým“ duchom, volala k sestrám: „Žiadna slabosť, žiadny zbabelý súcit so sebou samou! Robte práve opak toho, čo si žiada prirodzenosť!“³¹ V duchovnom boji so zlým duchom dostane kresťan svetlo. Zakladateľka tým nemyslela na neplodný boj so sebou samým, kde obyčajne z kresťana ostane len rozpoltená osobnosť. Sestrám odporúčala, aby sa vyhýbali pocitom byť raz „nad“ a raz „pod“. V Božej službe nemôžeme vždy vnímať stálu, citeľnú zbožnosť a ani v útechách sa nespoznáme, práve naopak - oveľa skôr sme v nebezpečení, že sa budeme hojdať v ilúziách. Rehoľná sestra

³⁰ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 57.

³¹ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 34.

sa musí venovať predovšetkým malým veciam. Vernosť v malom rozhodne o hodnote sestry. „Malé veci sú skúšobným kameňom, pomocou ktorého možno ľahšie a rýchlejšie poznať, či robíme pokroky v čnostiach.“³² Podľa toho zakladateľka sa nevznášala nad skutočnosťou, ani sa nepohybovala v imaginárnom svete krásnych ideálov. Zostávala vždy verná realite, pretože len v každodennom živote sa možno osvedčiť. Ak rozširujeme myšlienky malých vecí ďalej, dospejeme k malej ceste, ktorej učí svätá Terézia z Lisieux, a ktorá je len pokračovaním toho, čo zakladateľka hovorila svojim sestram.

Matka Alfonza Mária sa ustavične vracia k téme utrpenia, ktoré musia sestry prijať, pretože bez utrpenia nie je možné žiadne vykúpenie. Zakladateľka sa nesnažila - čo sa dnes práve naopak často stáva - vykoreniť utrpenie z ľudskej existencie, nakoľko je to len možné. Veľkí kresťania vždy schvaľovali utrpenie, veď už cesta Kristovho utrpenia potrebovala toto uznanie. Aj matka Alfonza Mária sa sťažovala na utrpenie, ktoré vyrástlo z nepriateľstva. „Utrpenia! Tie budete mať vždy. Kým žijem, budem vám hovoriť len o utrpení. Len utrpenie nás posväcuje!“³³ Rehoľnú sestru raz postretnú utrpenia vonkajšie a raz utrpenia vnútorné, a kým trpíte, ste na dobrej ceste. „Áno, deti moje, opakujem vám, len v utrpení môžeme posudzovať našu lásku k Bohu. Hovorím o tom zo skúsenosti. Boh ma viedol po tejto ťažkej ceste, mohla by som povedať, že ma na nej takmer obrúsil. Viem, koľko trpí jedna duša,

³² Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Prihovory*, s. 64.

³³ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Prihovory*, s. 12.

aká je len nešťastná v tomto okamihu... Prirodzenosti sa to prieči, ale nechajte ju vzdychať a neustále hovorte: „Pane, nech sa stane tvoja vôľa.“³⁴ Takéto slová si v minulom storočí nikto príliš často nevšímal; majú však vzácnu hodnotu a namiesto ich masochistického významu je potrebné poukazovať na hrdinského ducha, ktorý ich vyslovil. Čo musí jeden človek prežiť, aby vedel hovoriť takouto neobyčajnou rečou o utrpení! Len ten, kto vie niečo o Getsemanskej záhrade, bude vôbec schopný porozumieť týmto slovám, kým pre iných ostanú nezrozumiteľné. „Filozofia svätých“ je na míle vzdialená od ľudí hladných po šťastí, ktorí sa ženú len za vidinou, ale ešte ju nedosiahli. Matka Alfonza Mária nechcela, aby sestry videli utrpenie a strach ako Boží trest - čo zodpovedalo prastarej ľudovej povere, ale videla v ňom znak jeho ochrany a našla v tom vstupnú bránu do mystiky utrpenia, ktorou vstupovali aj mnohí svätí. Napriek mimoriadnej ochote trpieť, matku Alfonzu Máriu nikdy nebolo možné vidieť s trpkou tvárou. Prísne odmietala všetky transformácie smútku: „Už žiadny smútok! Žiadna sklúčenosť!“³⁵ Duch smútku strháva ľudí nadol a vnuká im zlé myšlienky. S vážnosťou nemá nič spoločné, naopak ťažkopádne záchvaty sú vždy našepkávaním zlého.

Smútok teda nahrádzala heslom: „Radujte sa!“ Radosť prebýva len v odpútanom a vykúpenom srdci. Radosť nie je to isté, čo veselosť alebo dokonca roztopašnosť, ktorá by rehoľnej sestre nikdy nepristala. Radosť

³⁴ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 46.

³⁵ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 12.

je vnútorný pokoj. Je to prekvapivé stretnúť sa s takým nezastretým vyznaním o radosti, pretože matka Alfonza Mária s mimoriadnou vážnosťou hovorila o utrpení. A predsa v tom je celé jadro veci. Radosť je dôkazom zvládnutia utrpenia. Zakladateľka uzatvára svoje *Príhovory* slovami: „Deti moje, buďte vždy veselé, vždy spokojné a v prevažnej väčšine prípadov považujte smútok za pôsobenie nepriateľa, pred ktorým sa musíte najviac chrániť. Vždy v sebe premáhajte smútok pre dobro vášho srdca a pre povznesenie vašich spolusestier ako aj pre všetkých tých, ktorí vás stretávajú. Len pokoj a radosť prináleží Božím deťom!“³⁶ Pod zdôrazňovanou radosťou myslela matka Alfonza Mária na radosť, ktorú ohlasovali anjeli počas Vianoc na Betlehenských nivách. Radosť je neoddeliteľná od evanjelia. Je to radosť, ktorú svet nepozná. Jednoznačné odmietnutie smútku spojené so zdôraznením radosti patrí k podstate kresťanstva, ktoré kresťania veľmi zanedbali.

Dnes sa často tvrdí, že sme generáciou bez ideálov. Je to pravda, pokiaľ pozeráme na súčasný zmätok. Kresťan sa však nachádza v inej situácii. Matka Alfonza Mária dala sestrám jasný orientačný vzor, ktorý je pre nich príkladom a záväzkom. Nazvala ho “Dcéry Božského Vykupiteľa“. Nič väčšie nemožno človeku povedať, než že „si vykúpený.“ Výslovne sa v tom skrýva „obliecť si Krista“. Vykúpenie je možné len prostredníctvom Vykupiteľa. Keď vykúpenie má byť skutočnosťou, potom musí byť Vykupiteľ neviditeľne prítomný. Dielo vykúpenia sa začalo

³⁶ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 88.

na Vianoce a zavíšilo sa na Golgote. Ale ešte nie je ukončené, „ešte sa neukázalo, čím budeme.“³⁷ Tak píše svätý Ján a podľa svätého Pavla stvorenie „túžobne očakáva, že sa zjavia Boží synovia“³⁸. Máme podiel na vykúpení, vyžarujeme ho a pracujeme na jeho šírení. Sestry nech sú presvedčené, že sú vykúpené. Je to také vedomie, že vylučuje akékoľvek škrupule a pochybnosti, z ktorých mnohé zbožné duše ochoreli. Vykúpenie je základom radosti a sily, z ktorej rehoľná sestra žije. Matka Alfonza Mária zdôrazňovala jednoduchosť a vyrovnanú odovzdanosť, po ktorých „sestry musia vždy túžiť, aby sa premenili pred Bohom, a preto sa usilujú byť v neustálom sústreďení pri modlitbe.“³⁹ Vedomie vykúpenia vylučuje každú farizejskú namyslenosť. Zakladateľka o hriešnikoch hovorila: „Vaše hriechy sa rozplynú pred mojím zrakom, vidím vo vás iba Božie stvorenia... Necítim voči nim žiadnu rozhorčenosť. Mám s nimi súcitiť, zľutovanie a túžbu, aby sa obrátili, aby im bolo odpustené; len toto cítim.“⁴⁰ Je to Kristus, ktorý sa vo formulácii „Dcéry Božského Vykupiteľa“ dáva sestrám ako vždy platný vzor na ceste ich životom.

Avšak vráťme sa od týchto hlboko významných slov matky Alfonzy Márie naspäť k jej osobe. Jeden životopisec ju, kvôli jej organizátorskému talentu, nazval „vyslovene vladárskou povahou,“⁴¹ čo však z kresťanského pohľadu

³⁷ *1 Jn* 3,2.

³⁸ *Rim* 8,19.

³⁹ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Prvé pravidlá*, 1. kap. § 3.

⁴⁰ L. Pflieger, *Kongregácia...*, s. 258.

nie je žiadnou šťastnou formuláciou. Určite matka Alfonza Mária bola autoritou, pretože musela byť autoritou. „Antiautoritatívna výchova“ je zavádzajúce heslo, avšak autorita musí byť legitímna, a nie nejaká odmeraná. Bez ohľadu na jej jednoduchý zjav, zo zakladateľky vychádzal určitý nevysvetliteľný vplyv na ľudí, práve preto, že netúžila po žiadnej moci. Jej moc spočívala v jej bezmocnosti. V dôsledku svojho roľníckeho pôvodu mala v sebe čosi drsné a triezve. S podivuhodnou samozrejmosťou robila to, čo robiť musela. Matka Alfonza Mária bola vnútorne usporiadaným človekom, ktorý sa počítal medzi jednoduchých veriacich. Nezamotala sa do zaujímavých a dvojzmyselných rozhovorov s diablom - tým úlisným druhom, ale myslela iba na službu Kristovi, a práve preto v búrkach času niesla kresťanstvo so všetkou skromnosťou.

Pochopiteľne, že vo svojej päťdesiatke robila dojem životom strávenej starency. V lete 1867 utrpela mozgovú porážku, ktorej po niekoľkých dňoch podľahla. Zomrela bez akýchkoľvek povznášajúcich sprievodných javov aj to však patrí k obrazu nenápadnej svätice. Tak nepozorovane ako na svet prišla, tak z tohto sveta aj odišla. Na zomrelých však nemožno zabudnúť; tí žijú a podľa básnika Novalisa môžeme ich oslovovať, lebo sú to osoby povýšené do tajomného stavu. Keď budeme túto vieru vedome pestovať, bude z nich vychádzať pretrvávajúce účinkovanie.

⁴¹ Lucián Pflieger, *Ein Lebensbild (Životopisná črta)*, s. 60.

VI

Po skončení našej duchovnej púte do Niederbronnu pokúsme sa ozrejmiť si vnútorný obraz našej matky a pridať k nemu niekoľko úvah. Toto poznanie nebude hneď prevratné; toto privysoké vyjadrenie sa totiž môže aj ľahko obrátiť v opak. Prezieravo a rozvážne chceme rozmýšľať o dôsledkoch, ktoré z toho môžeme vyťažiť pre seba i pre našu úlohu.

Naša doba sa nachádza v chaotickom stave. K zodpovednosti za to nemôžeme volať iba zlý svet, ale musíme pripustiť, že aj duchovné kruhy zlyhali. Z tohto dôvodu aj rehoľný život je dnes zasiahnutý očividnou krízou, ktorá má za následok kritické ťažkosti s rehoľným dorastom a šíriacu sa bezradnosť. Má aj svoj podiel na chaose, ktorý prenikol do oblasti Cirkvi. Diskusia sa točí najmä okolo otázky „čo je progresívne alebo čo je konzervatívne“, to však znamená jej sterilné zúženie. Z duchovného pohľadu k znovuzrodeniu nemôže dôjsť z tejto politickej alternatívy. Samozrejme sú premeny vo svedomí, to je nám celkom jasné; zostarnuté zariadenia vyžadujú prestavbu. Na to sa nechceme iba pasívne prizerať, ale sa vnútorne pripraviť a s radosťou spolupracovať na premene. Bolo by nesprávne rozmýšľať iba podľa šablónovitých moderných hesiel, pretože tak by sme sa nepozorovane ponorili do ducha doby. Pridržiavať sa pokroku alebo zotrvať pri tom, čo sa najčastejšie skončí v bezduchých nedorozumeniach.

Oveľa viac nám ide o podstatu, živé kresťanstvo, skutočné spojenie s Bohom, skúsenosť s Kristom, samotnú

rozhodujúcu lásku. Nenasadzujeme sily proti formám, pretože tie rozdeľujú to, čo bezpodmienečne patrí spolu. Nemôže to byť nič nové, čo nie je napojené na tradíciu. Ak chceme pôvodné nanovo prežiť, z celej sily sa musíme zamýšľať nad našou nenápadnou sväticou. So svätými, ktorých budeme nanovo zažívať, prekonáme súčasnú stagnáciu kresťanstva. Obnova musí začať zvnútra. Nebude žiadnej reformácie rehoľného života, keď si nebudeme dostatočne všímať tradíciu alebo ju dokonca hodíme cez palubu. Ústne podanie má pre nás záväzný charakter, pretože iba ono nám zabráni rozpustiť sa v uvoľňujúcich tendenciách. „Zachovať“ je v danej hodine *imperatívum* vernosti. Matka Alfonza Mária bola človekom zakoreneným v tradícii, preto bola oslobodená od neistoty alebo dokonca bezradnosti novodobého človeka. Pritom sa príliš neprenáhľime so slovom obnova, pretože by nás to mohlo podviesť, ako to podviedlo mnohých hovoriacich „obnova, obnova“ a nakoniec z toho nebola žiadna obnova. Sme presvedčení, že obnova nie je ľahká vec. Môžeme si ju iba vyprosiť od Boha. Dosiahnuť ju možno iba tak, že budeme dňom i nocou volať k nemu a v tejto prosbe neustávať.

Duchovná obnova sa predovšetkým vracia k začiatkom. Prameň je dôležitý! Je to poznanie, ktoré hovorí: musíme sa vrátiť k matke Alfonze Márii, pretože ako to zakladateľka myslela a chcela, je pre nás smerodajné. Toto poznanie je zakotvené aj v „Životných pravidlách sestier Božského Vykupiteľa“, ktoré neustále odkazujú na zakladateľku a celkom zreteľne sa nechávajú ňou inšpirovať. Musíme sa na ňu, nenápadnú sväticu, nanovo pozeráť a jej postavu si nesmieme prispôbovať vlastným želaniam.

Stojí vždy v strede, ostáva stále skromnou, je vzdialená od všetkých veľkolepých plánov a všetkých špekulácií. Na miestach, kde bola, si neustále chcela plniť svoju povinnosť. Keď k nej nenadobudneme žiadny vzťah a jej osobnosť ostane pre nás chladnou, potom nám bude chýbať nasadenie. Pritom ju nemôžeme otrocky napodobňovať, pretože takáto imitácia by nebola tvorivá a v dejinách sa nikdy nič neopakuje. Jej duch však musí v sestrách Božského Vykupiteľa žiť v každom čase. Len na takejto ceste dosiahneme potrebnú obnovu z koreňa. Všetky ostatné cesty vedú do slepej uličky. Dielo žije len z ducha, z ktorého sa zrodilo. Keď sa pôvodná idea vyparí, zanikne aj dielo. Sestry sa musia vždy viac a znova koncentrovať na prvé dni, aby tým nadobudli jasno o svojej podstate a o svojej úlohe. Odtiaľ potom musia postupovať ďalej a nadobúdať rozhľad podľa nových možností. Tento úsudok vlastnila aj matka Alfonza Mária a práve preto tak neústupčivo trvala na tom, aby všetky sestry sa raz v roku vrátili do Materského domu v Oberbronne, urobili si tam exercície, nasali do seba znovu domácej duchovnej atmosféry a nechali sa ňou naplniť. Tento postoj však nemá nič spoločné so snahou môcť ovládať ľudí. Platí jediné, aby sa cieľ a cesty matky Alfonzy Márie zachovali živé vo vnútri kongregácie. Zaiste, nová doba si vyžaduje nové metódy. Nesmú však byť v rozpore so začiatkami, ale musia sa orientovať v tomto duchu. Keď sa budeme pridŕžovať pôvodných síl bez toho, aby sme nezanedbali nové formy, dielo ostane živé a bude pôsobiť ako prameň v studni. Toto však nie je v žiadnom prípade nejaká pietna historická spomienka. Taktiež nejde o nijaké „vtedy, ale predov-

šetkým o „teraz“. Pri svätcoch ostávajú historické fakty živé a zároveň tým sú stále „dnes“. V tejto hodine je potrebné vytvoriť kruhy odporu ako aj bunky, ktoré cítia zodpovednosť voči dedičstvu, bránia sa snahám zrušenia a zániku a majú odvahu byť v súčasnosti znamením, ktorému budú protirečiť.

Týmito slovami kongregácia nie je viazaná k určitému historickému bodu. Pri takom veľkom diele, ako je táto kongregácia, sa to nesmie stať! Inak by ustrnula, čo by vôbec nezodpovedalo úmyslu jej zakladateľky. Kongregácia musí byť pripravená prevziať nové úlohy. Bolo by nesprávne prechádzať iba popri špecifických biedach dnešnej doby, pretože ani matka Alfonza Mária neprechádzala ľahostajne popri biede svojej doby. Toto si už vyžaduje apoštolské nasadenie. Vernosť voči začiatku a otvorenie sa novým možnostiam nie sú protiklady, práve naopak, stoja vo vzájomnom vzťahu: niet vernosti bez otvorenia sa a niet otvorenia sa bez vernosti. Čo je v danom okamihu správne, nám hovorí sám Duch Svätý, o ktorého svetlo úpenlivo prosíme.

Naproti tomu v súčasnom ohrození rehoľného života jedno je isté: s dnešnými mnohorako snaživými modernými uľahčeniami to určite nepôjde. Na tejto ceste dôjdeme len k vnútornému a potom aj k vonkajšiemu rozvratu. „Naše uľahčenia sú tie, za ktoré musíme činiť najtvrdšie pokánie!“, píše dokonca Nietzsche,⁴² ktorý slovo „prispôbiť sa“ používa opatrne. V každom prípade to nie je žiadne pravé prispôsobenie, keď zavýjame s vlkmi. Poddať

⁴² Dielo Friedricha Nietzscheho (klasické vydanie), zv. VII, s. 78.

sa požiadavkám pohodlnosti nie je dobré. Praví reformátori urobili veci vždy ťažšími, a nikdy nie ľahšími; iba prísnosť pomôže, povedal Sören Kierkegaard. Moderné prúdy sú často bez miery. Kto sa chce v prvej línii ukázať moderný, zamieňa si hrubo ducha doby s Duchom Svätým. Z takýchto chatrných snažení môže vzísť len priemerná rehoľná sestra, o ktorej temperamentný Georg Bernanos napísal: „Stav priemernej rehoľnej sestry je žalostnejší než stav zbojníka. Zbojník sa môže obrátiť a bude to pre neho ako znovuzrodenie. Priemerná rehoľná sestra sa už nemôže znovuzrodiť. Narodila sa, ale je nepodarkom - a ak sa nestane žiadny zázrak, ostane navždy takou.“⁴³ Je to strašné slovo, ktoré nám musí naháňať hrôzu a v našich ušiach znieť prenikavo. Avšak je to celkom v línii matky Alfonzy Márie, ktorá svojim sestrám zdôrazňovala: „Prišli ste tu, aby ste žili život Ježiša Krista, teda aby ste viedli umŕtvený a ukrižovaný život, akým žil náš Božský Majster.“⁴⁴ Ide o počúvanie a poslušnosť: subjektívna svojvôľa a nedisciplinovanosť nikdy nevedú k šťastnému koncu.

Neveriaci spisovateľ Julien Green raz v modernom románe povedal: „Pre mňa rehoľná sestra stojí na poslednej priečke spoločnosti, vlastne na tej úplne poslednej.“⁴⁵ Toto podcenenie sa dnes stalo všeobecnou mienkou a naši vzdelanci to so záľubou opakujú. Nám však ani len nenapadne rozhorčovať sa nad týmto vyjadreným opovrhnutím a sme ďaleko od toho. Avšak s matkou Alfonzou Máriou veríme, že sestry Božského Vykupiteľa

⁴³ Georg Bernanos, *Požehnaný strach*, s. 36.

⁴⁴ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 12-13.

⁴⁵ Julien Green, *Vývolávač duchov*, s. 134.

prijímajú posledné miesto a pritom si hovoria: „Tu je moje miesto, nič iné si nezaslúžim.“⁴⁶ Úmysel „moje miesto je vždy posledné“⁴⁷ oslobodzuje človeka jednou ranou od všetkých nárokov na túžbu po ocenení, ktoré dušu trápia ako svrab. S heslom posledného miesta sa nachádzame v duchovnej blízkosti Charlsovi Foucauldovi, ktorý sa takisto k týmto slovám neustále vracal. Byť celkom posledným zodpovedá pokore, ktorá je vstupnou bránou ku kresťanskej existencii, o ktorej sa predovšetkým dnes hovorí. S pokorou, odzbrojenou od všetkého, spájame myšlienky chudoby, ktoré sa dnes na mnohých miestach vytratil, pretože nie sú zlúčiteľné s novým spôsobom života. Matka Alfonza Mária ich predsa zakotvila v pravidlách o „duchu chudoby.“⁴⁸ V nich predpisuje, že bývanie sestier má byť jednoduché, bez nadbytočných predmetov a stravovanie rehoľných sestier by malo zodpovedať chudobným ľuďom. Dnešný človek sa dusí v dobrotách tohto sveta, a preto mu hrozí, že úplne stratí Pána. V tom spočíva utajený príbeh blahobytu spoločnosti, ktorá sa stále viac zamotáva do siete pokušení: „*Všetko ti dám, keď padneš a budeš sa mi klaňať!*“⁴⁹ Len radikálne prežívaná chudoba dráždi pokrytecké snahy byť na výške doby, strháva klamlivú masku z tváre a vracia sa k pôvodnému duchu evanjelia. K tomu patrí aj vnútorné pestovanie, ktoré sa navonok zdá tvrdé, vo vnútri však tlie a priznáva sa k vernosti voči večnému poriadku.

⁴⁶ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Prihovory*, s. 29.

⁴⁷ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Prihovory*, s. 31.

⁴⁸ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Prvé pravidlá*, kap. 3 § 11.

⁴⁹ *Mt* 4,9.

Iba v tomto postoji je zachovaná podstata kresťanskej existencie. Matka Alfonza Mária sama prijala tento hrdinský životný postoj, ktorý sa nesmie oddeliť od života sestry Božského Vykupiteľa. Zakladateľka nerozprávala iba z prirodzeného a vlastnou silou živeného hrdinstva, ale chcela, aby si sestry obliekli „Boží pancier“, bez ktorého žiadny kresťan nemôže jestvovať. Heroizmus lásky v dejinách kresťanských svätcov robil aj nemožné možným. Lipovým čajom dnes nezachránime dnešné kresťanstvo, ale iba smelým rizikom, a to napriek všetkým bojazlivým a ustráchaným zajacom. Zakladateľka vo svojich *Príhovoroch* hovorila o bičovaní Ježiša, ktoré je v ostrom protiklade ku každej precitlivenosti, keď človek stojí zahanbený pred týmto „heroickým divadlom.“⁵⁰ Skutočný kresťan stelesňuje odvážny životný postoj a priam sa vrhá do duchovného dobrodružstva. Bez poslušnosti voči Kristovým slovám „*zatiehni na hlbinu a spustite siete na lov*“⁵¹ ešte nebolo účinnej kresťanskej existencie. Jestvuje kresťanská smelosť, kresťanská odvaha a je aj kresťanská česť, ktorá je pre dcéru Božského Vykupiteľa bezpodmienečná. V žiadnom prípade teda nechceme kapitulovať pred duchom doby. Kresťanstvo žije vďaka hrdinským ľuďom, ktorí boli ochotní dať aj úplne posledné za to najväčšie. Je to zastaralé a modernou dobou prekonané? Duch doby sa nám snaží našepkávať, pretože cíti, že nad ním zvíťazí iba a jedine nezištný heroický postoj kresťana. Kresťanstvo stojí a padá s ním a bude žiť dovtedy,

⁵⁰ Matka Alfonza Mária Eppingerová, *Príhovory*, s. 48.

⁵¹ *Lk* 5,4.

kým ešte bude na svete aspoň jeden človek naplnený týmto na smrť odvážnym heroickým duchom.

Ďakujem takejto vnútorne zanietenej osobe, ktorou je matka Alfonza Mária, a nazývam ju nenápadnou sväticou. Nestojí o svetské uznanie, ale sa upriamuje na to, čo má hodnotu. Už či začatý proces blahorečenia bude dotiahnutý do úspešného cieľa, alebo nie, na našom názore ani v tom najmenšom nezmení nič! V každej dobe boli aj nekanonizovaní svätci, medzi ktorými sú mimoriadne početne zastúpení práve nenápadní svätí. Matka Alfonza Mária bola a ostáva nenápadnou sväticou. Bála sa každej márnejšej slávy a každého zlého zaľúbenia ako ohňa. Nezodpovedalo by jej mysleniu, keby sme ju zahalili do slávy. Oveľa viac chceme pripomínať to, že je to určite v plánoch Božej Prozreteľnosti, aby sa prostredníctvom matky Alfonzy Márie zasialo zrno, ktoré neprestane klíčiť a rásť. Nemôžeme sa uspokojiť s tým, že slovám svätých budeme len tleskať, pretože okrem toho sme vyzvané vždy a nanovo realizovať ich neodmietnuteľné naliehavé posolstvo. A držať sa slov matky Alfonzy Márie: „Vo všetkom, vždy a všade vidím len Boha, Boha samého.“⁵²

⁵² L. Pfleger, *Kongregácia...*, s. 257.

Pramene

Matka Alfonza Mária Eppingerová: *Prvé pravidlá*, 1849.

Matka Alfonza Mária Eppingerová: *Prihovory*,
1850 in C.-J. Busson.

Lucián Pfleger: *Kongregácia sestier Božského
Vykupiteľa, nazývaná niederbronnské sestry*, 1921.

Sestra Joseph-Marie Perrin: *Život matky Alfonzy Márie,
Alžbety Eppingerovej*, 1950.

Antoine Guth: *K procesu blahorečenia matky Alfonzy
Márie Eppingerovej, 2. časť*. In *Matka Alfonza
Mária Eppingerová*, Spišská Nová Ves, 2004.

Autor tejto publikácie Walter Nigg okrem iného napísal:

- *Cesta Martina Bubera v naše dobe.* Haupt, Bern 1940.
- *Testament Hermana Kutters.* Haupt, Bern 1941.
- *Náboženski myslitelia - Kierkegaard, Dostojewskij, Nietzsche, Van Gogh..* Haupt, Bern 1942.
- *Večné kráľovstvo. Dejiny túžby a sklamania.* Rentsch, Zürich 1944.
- *Veľkí svätci.* Artemis, Zürich 1946.
- *Modlitby kresťanstva.* Hamburg 1950.
- *Maliar večného. Meditácie o náboženskom umení. Grünewald Michelangelo El Greco Rembrandt.* Artemis, Zürich 1951.
- *Pútnikov návrat.* Artemis, Zürich 1954.
- *Prorocký mysliteľ.* Artemis, Zürich 1957.
- *Utajená múdrosť.* Artemis, Zürich 1959.
- *Maliar večného - II. Zv. Moderné ikony.* Artemis, Zürich 1961.
- *Skrytý lesk alebo paradox chvály.* Walter, Olten 1971.
- *Tri veľké znaky. Eliáš Jób Múdrosť.* Walter, Olten 1972.
- *Alžbeta Eppingerová. Nenápadná svätica.* Kloster Maria Hilf, Bühl, 1973.
- *Svätci na oltári.* Walter, Olten 1976.

- *Don Bosco. Nadčasový svätý.*
Don-Bosco, München 1977.
- *Svätci bez svätožiary.* Walter, Olten 1978.
- *Velkí nesvätci.* Walter, Olten 1980.
- *Svätci a básnici.* Walter, Olten 1982.
- *Mary Ward. Žena, ktorá sa nepoddá.*
Don-Bosco, München 1983.
- *Diabol a jeho služobníci.* Walter, Olten 1983.
- *Ján z Boha. Svätec z nevhodného dreva.*
Johanes von Gott-Verlag, Mníchov 1986.

Walter Nigg
Nenápadná svätica

Z nemeckého originálu
Die unscheinbare Heilige
preložila

Sr. M. Katarína Krištofová, SDR

Sadzba textu a obálka
Ľudovít Sobôtka

Náklad 1500 kusov

Prvé vydanie

Tlač Quickprint, Martin

© *Postulazione M.A.M., Rim 2011*

ISBN 978-80-89536-04-7

EAN 9788089536047

